

sejani je dobro kosčenege sadja seme, kakor: črešnjeve, češpljeve, breskove itd. posaditi, da skoz zimo mráz in močo prestojijo in spomladi kalijo; v spomladi vsajene bi pa še le drugo leto kalile in izhajale. Kosčenege sadja seme se naj z repekóm v zemljo potakne, da drevesce ravno raste, ker iz repeka kerenine naredi, iz nasprotne strani pa deblo požene. Nekteri v osoljeni vodi ali v gnojnici kosčice namakajo, in jih potem sadijo; ali težko je pravi čas zadeti; zato je prejšnji način jih saditi, boljši. Drugi samo jederca sadijo, da prej kalijo; toda varno gre kosčice tretji, da se ob enem tudi jederca ne poškodjejo.

Peške se ravno tako dobro spomladi zarano, ali pa že v jeseni sadijo. Samo kostanja in orehov je boljše v spomladi saditi, ker jim hud mráz škodje in miši jih ljubijo. Ta sad se naj v nekoliko vlažnem pesku v kaki shrambi čez zimo shrani in v spomladi posadi, ki je že v shrambi kaliti jel in sajen koj raste. Sadi se 2 do 3 palce globoko; peške pa kak palec samo, le kosčice malo globokeje in se z zemljo razgrnejo, ali se pa dobra prst iz rešeta na nje naseje in vse vkup z diljo malo potlači.

Saditi pa je treba v vrsto malo ped narazen, in sicer tako, da drevesca druge vrste z drevesci prve vrste vstric ne pridejo, in lože solnce in sapa do vsih drevesec pride. Zadnjič se z brinjevimi vejami setva pokrije, da ptice pešk ne iščejo in seme vlage ima. Soper miši je pa dobro nekaj trnja vmes devati, da se ondi ne vgnjezdijo in pešk ne snedo ali poznej mladih koreninic ne oglojejo.

Ako bi se kaj posejanega semena skozi zimo vničilo, ga je treba namestiti v spomladi, ko se mraza ni več bati. Seme se naj bolj hrani v malo vlažnem pesku ali vlažnem oglnem prahu ali pa v zemlji zakopano, da ne pozebe. Skozi leto do setve se seme na sapi posuši, ne pa na peči ali drugem toplem kraju, potem se v značnem, suhem prostoru hrani. Dobro je, kdor pesek pomaka v začetku meseca marca ali sušca, kder je seme hranjeno, da prej kaliti začne, in ko se cimiti začenja, koj v drevesnico ali sicer na odločeni kraj vseje ali posadi. Za kostanj in orehe, posebno pa za kosčeni sad je tako ravnanje zelo koristno.

Samo murvino seme se vselej v spomladi plitvo seje; ko se je zemlja dobro pripravila, se posejeno seme rahlo potlači. To seme največ vlage potrebuje, zato je treba večkrat pomakati gredo, kder je sejano. (Dalje.)

Razne gospodarske stvari za domačo rabo

(O pitanju svinj.) Svinje se oběno pitajo z bukvičo, želodom, krompirjem, pesami, tikvami z reko ali zrnjem in to največkrat s turšico (kuruzo). S krompirjem pitane svinje dobijo hitro mnogo mesa in slanina (špela) meso je vendar redko in slanina, posebno pri toplem vremenu preveč mehka. Bolj trda je slanina od želoda, najbolj trda pa od turšice. Če se krmijo svinje v hlevu, se morajo držati sledeča pravila: Hrani svinjo točno ob oni isti uri, ne davaj živinčetu več hrane, kakor samo toliko, kolikor more naenkrat pojesti, če pa mu kaj ostane, se mora prej odstraniti, ko se mu da druga hrana, na ta način bo svinja zmirom tečno jedla. Iz početka se dava svinji jed trikrat, čim bolj vendar debela pribaja, tim večkrat na dan se ji mora dati hrana (4, 5 do 6krat), dati se ji vendar mora pri vsakem davku malo, da tako vse bolj do čistega poje. Tudi to je glavna stvar, da hlev naj bo majhen, topel in temen, da se krmak ne more mnogo gibati. Toplota se podpira z obilno steljo. Ako se na vse to dobro pazi, se more svinja z malo hrano bolj napitati, kakor se to stori z mnogo hrano brez teh pravil.

(Kako se naj hranijo jabelka da ne gnijejo.) Če hočeš jabelka prav dolgo ohraniti, moraš izbrati sama zdrava in jih nadevati tako redoma v kako sobo, da se drugo drugega ne dotiče. Ko si to storil, zapri sobične duri in okna in zakuri na sred sobe malo s trsjem; ne pusti vendar goriti z velikim plamenom nego tako, da se bo bolj kadilo, to stori 4—5 dni po velikosti sobe in množini jabelk. Kedar dim jabelka na ta način izsuši, se na njih pokaže neki pepel. Tako posušena jabelka se morajo nadevati v kako posodo (sod ali ladico) in sicer tako: Na dno posodino se naj prej dene na 4 palce debelo plev, na te se nadevajo jabelka tako, da se drugo drugega ne dotika, na ta se spet denejo pleve in na ta spet jabelka in tako naprej dokler posoda ni polna, ktera se mora potem dobro zadelati.

Pod lipo.

(Mnogo kmetov pri veliki mizi.)

Iglič (vstopi). Juhe! — Živela Slovenija! — To je veselje.

Ljubomir. No, no! g. Iglič! Kaj pa Vas je tako zelo razveselilo!

Iglič. Kaj? to še vprašate? saj gotovo veste, da je cesar ministerstvo odpustil, ki je nas Slovane vedno na steno pritiskalo; zdaj mora priti na vrsto ministerstvo, ki boče nam Slovanom bolj prijazno, zatoraj še enkrat „Živela Slovenija!“

Ljubomir. Le počasu, počasu! Ministerstvo je res moralo odstopiti, ali s tem še za zdaj ali celo nič ni ali zelo malo za nas pridobljeno, ker tako ministerstvo kakor mi želimo, še zdaj celo ne bo sestavljeno. Nekoliko boljši časi znajo res za nas priti, ali dokler pridejo taki, kake mi želimo, se bo še morebiti ministerstvo večkrat menjalo.

Iglič. Znajo vendar že tudi zdaj priti taki gospodje v ministerstvo, ki bodo tako mislili kakor dr. Fischhof, in ti bodo gotovo dali nam Slovanom, kar nam po pravici in ustavi gre.

Ljubomir. To bi znalo biti, ali za zdaj imam še celo malo upanja, da bi se kaj takega zgodilo.

Semenko. Tega mnenja sem tudi jaz in morebiti tudi vsi drugi, ki nekoliko poznajo sedajne razmere v Avstriji, ker to je gotovo, da bodo Nemci vse mogoče sile npenjali, da še ostanejo oni dalje na krmilu, in da pridejo taki v ministerstva, ki se bodo zelo težko še zdaj s Slovani pobotovati hoteli.

Iglič. Mogoče je, da imate Vi prav, ali toliko bi vendar morali pripustiti, da smo storili korak naprej, in to je tudi nekaj, če smo le pogumni, še pridemo dalje.

Semenko. Dobro tako! tudi jaz imam mnogo upanja, da pridejo zdaj nekoliko boljši časi za nas.

Črtič. Tudi mi vsi drugi smo z veseljem vse to čuli, in ker smo zastran odstopa ministrov vsi nekoliko veseli, se danes ne bomo pogovarjali o resnobnih stvarih, temoč Iglič naj nam pové, kako je minister cesarja Jožefa ono uganko rešil, ktero mu je cesar pri obedu povedal, in kateri bravci so jo pravilno rešili?

Iglič. Dobro! Poslušajte tedaj: Ko je minister od cesarjevega obeda domu prišel, se zapre v svojo sobo in začne rajtati, tri dni in tri noči je rajtal in vendar nič ni izrajtal; pozove na to vse svoje uradnike skupej in jim reče, da morajo vganjko v treh dneh rešiti, drugače bodo vsi iz službe odpušeni. Uradniki, so tudi rajtali cele tri dni in tudi ravno toliko opravili kakor minister sam. Minister je potem še prišel v večšo zadrego; in v tej vendar tudi na to dobro misel, da se hoče obrniti do cesarskega služabnika, da od njega izvé, kje je en dan prej cesar bil, s kom je govoril in kaj je govoril? Poda se zato k cesarskemu služabniku, ga najprej dobro podmiti in ga začne izpraševati. Kje je bil cesar on in on dan? Služabnik mu odgovori, tamo in tamo? s kom je tamo govoril? S kmetom N., kaj sta govorila? tega nisem mogel čuti, ker sta govorila tihoma, reče služabnik. To je bilo ministru zadosti, odpelja se hitro k onemu kmetu, in ga na srečo tudi najde doma. Začne se prijazno z njim pogovarjati, in ko si ga je nekoliko pridobil, ga vpraša, kaj je cesar tedaj z njim govoril? Kmet mu navede razne stvari, ali prave vendar ne; minister ga vpraša, ali drugega celo nič ni govoril cesar? kmet reče, da še tudi nekaj drugega, kar mu je prepovedal komu drugemu povedati. Vse prigovarjanje ministrovo kmeta ni genolo, da dane besede cesarju ne bi bil držal. Minister zato segne v žep in ponudi kmetu 12 zlatov, če mu pové, kaj je s cesarjem vse govoril; kmet pogleda zlate na vse strani in reče: No če je temu tako, tedaj Vam povem, in pove ministru ono rajtingo in rešitev.

Minister ves vesel se spet poda drugi dan k cesarju na obed, ker pretekel je že čas, v katerem je moral rajtingo rešiti. Po obedu ga cesar vpraša, ali je rešil rajtingo? Minister mu reče: „O! kaj ta rajtinga, to je celo nič za takega finančnega ministra, kakor sem jaz, to sem taki rešil!“ reče nekoliko ponosno minister. „Kako pa se tedaj glasi?“ vpraša cesar. Minister reče na to: „Petdeset od kterih se vzeme sto, pomeni petdeset petelinov, če se namreč režejo ali vkaplajo, se od njih vzeme sto jajec, to se vendar mora storiti skrbno in pazljivo, da se preveč ne rauijo. Petdeset jih še

potem zmirom ostane, premeni se vendar njihovo ime, postanejo namreč kopuni in njih cena se povekša, ker kopuni so vselej dražji, kakor petelini.“ Cesar reče nekoliko jezno: „To ni izrastlo na Vašem polju! to Vam je nekdo povedal!“ Minister ne reče nič, samo megne z ramami. „Dobro, dobro“ reče cesar, „to bom taki izvedel!“

Popoldan se cesar taki odpelje k kmetu in ga tudi najde doma. Jezno stopi pred kmeta in mu reče: „Kdo je bil pri tebi? „Neki veliki gospod“, reče kmet. „Ali si mu ono vganjko o petelinih rešil?“ „Da“. „Ali ne veš, da sem ti prepovedal, da tega ne smeš storiti prej, dokler mene ne boš spet enkrat videl?“ „To dobro vem, in jaz tudi nisem prelomil vaše zapovedi!“ Reče celo mirno kmet. „Kako je to mogoče, saj se še od onega časa nisva videla“, reče cesar. „Vi ste rekli, da tega ne smem nikomur povedati, dokler Vas spet ne bom enkrat videl, jaz pa sem Vas od onega časa že 12krat videl!“ reče kmet in pokaže cesarju 12 zlatov, na katerih je bila cesarjeva podoba. „Tudi dobro rešeno, reče cesar, in mu da še 12 zlatov.“

Vredništvu „Slov. Gospodarja“ pa so pravilno rešitev poslali, prvi dan: Korže Jakob na Ponkvi, Jošt Ant. v Vojniku, drugi dan pa Musi Peter v Šoštanju in Lj. mavšek Peter v Slov. Bistrici. Prva dva dobila vsak lepo vezano knjigo „Slovanska apostola ss. Ciril in Metod“. Druga dva pa tudi ono isto knjigo prosto vezano, ker je pisatelj g. J. M. one knjige dve daroval v ta namen.

Semenko. Kaj drugi nihče ni rešil te vganjke?

Iglič. Drugi nihče, in ravno zato bodo vsi četirji dobili darila.

Zalec. Presneta para, to pa vendar ni bilo težko rešiti, posebno za kmeta ne, da bi bil jaz malo bolj to stvar premišljeval, bi jo bil tudi gotovo rešil.

Iglič. Zdaj se ne vidi težko, ko je že rešeno, prej pa ste vsi rekli, da to ni mogoče, in tako gre v mnogih stvareh. Nemi tudi pravijo federalizem v Avstriji ni mogoč, ko pa bo enkrat vpeljan, se bo tudi reklo, to je celo dobro, da bi se že davneje bilo lehko vpeljalo. Z Bogom.

Dopisi.

Iz Maribora. Preteklo soboto je vrli rodoljub g. dr. Radaj sklical v Götzovo pivarno javni ljudski shod v namen, da bi se naj napravila prošnja proti ukazu, da morajo odpustniki domačega polka Hartung iti stražit solarij v Istrijo. Zbora se je vdeležilo blizo 100 ljudi. G. dr. Radaj je v širokem in tehtnem govoru razlagal namen zbora in h koncu prošnjo, ktera bi se naj poslala ministerstvu za deželno brambo (Prošnjo prinesemo prihodnjič). Prošnja se je soglasno sprejela.

Sklenilo se je tudi, da se naj po telegrafu ministerstvu za deželno brambo naznani storjen sklep, in da se naj prošnja pošlje za podpisovanje po mestu Mariboru in po kmetijskih srenjah. V Mariboru je prošnjo že podpisalo više 400 ljudi in upati je, da še se jih bode podpisalo več, in da se bodo tudi kmetje prav pridno podpisovali.

Iz št. Lenarta so tudi prišli glasi, da hočejo tamo napraviti enako prošnjo do ministerstva.

V Mariboru pekovski pomočniki delajo „strike“ in zahtevajo večjo plačo, boljše stanovanje in boljšo hrano.

Iz Ljutomera 5. sušca 1870. — „Dobro delo rodi dober sad“. Nasproti pa za slabimi djanji pridejo tudi njim enaki nasledki. Ta pregovor je bil in ostane za vse razmere človečjega življenja vedno resničen. Tako je na priložnost pri Mali Nedelji rajni A. Kreml prvi začel še takrat spijočo narodnost buditi in zato smo imeli (in še jih zdaj imamo) tamkaj prve narodnjake našega okraja. Ko smo še vsi bližnji sosedi Malonedeljski v trdnem narodnem spanju v svojih sanjah plavali, so se že vrli Nedeljščani potegovali za svojo narodnost. Že pred letom 1848 so ondašnji možaki pri vsaki priložnosti se potegovali za svoje največje in najsvetejše pravice. Pisali so po svoji zmožnosti slovenska pisma, in isto zahtevali tudi od uradnikov. Posebno so bili Nedeljščani pri vsaki prejšnji volitvi zvesti, stalni, kakor siva skala v sredi viharnega morja, za vsako narodno stvar, za korist in blagor svojega naroda slovenskega. Od Male Nedelje se je tukaj prvo začelo od kmečke strani pisati v razne slovenske časopise, od ondod so se pošiljale prve zaupnice, častne diplome itd. slovenskim prvakom, kar se še drugod celo sanjalo ni. Slava toraj vrlim Nedeljščanom.

Kako pa je zdaj v ti prej tako narodni okolici? Začelo mi je zastavati pero in sramujem se celo zavolj še vrlim Nedeljščanov na to odgovoriti, toda volitve v okrajni zastop odgovarjajo same. 52 glasov imajo občine celega okraja, in med temi jih ima 8 Malanedelja. Tih osem (izvzemši Gode-marškega župana in volilea) so poslali Nedeljščani pravih uradnijsko-nemškutarških prismođ, pravih narodnih kukovic. — Glasovali so vsi soper narodne kandidate! Človek bi mislil da sanja, ako bi ne videl črno na belem. In kako je bilo še njih obnašanje! Zavolj svoje nesrečne zmage so tukaj nad naj iskrenejšimi narodnjaki razsajali, ter hoteli iz sebe imeti osem možakov v okrajni zastop, možakov, kateri niso ptič ne miš, in za ktere še celo vedli nismo da živijo. Posebno se je v tem odlikoval nek malonedeljski župan, in nek bogati občeni svetovalec Topolnigg po imenu. Res so ti možaki imeli v mošnjah svoje talente!

Vkljub vsemu temu pa je zmagala narodna stranka, ker razun 8 glasov so vsi glasovali za narodne kandidate.

Iz Ljutomera 30. marca. Komu ne bi srce veselja igralo, ko vidi kako se denes može, polno zavedni in značajni zbirajo k volitvi okrajnega zastopa ljutomerskega. Dšli so po blatnih in snežnih stezah iz vseh krajev, ter volili v najlepšem redu sledeče gospode: Kukovec Ivan, načelnik, dr. Farkaš Ivan, načelnika namestnik; Haas Ferd., za veliko posestje; Zemljč Matija, po opravljenem glasu; Šonaja Vekoslav, za trge; Farkaš Ivan, za občine na deželi; Mohorič Vatroslav, za občine na deželi.

Po volitvi smo imeli mali obed v naši čitalnici, in pri tej priliki so se vrstili mnogi navdušeni govori, povdarjaje, da naše slovensko ljudstvo razume samoupravo ceniti in uvažati. Da so nas naši nemškutarji do malega zapustili, nam dela malo skrbi; ravno zdaj bočemo pokazati, da bodemo zmožni svojo nalogo z lastnimi močmi dovršiti. Nagovori našega gosp. načelnika pak so nam tudi pot odkazali, po kateri imajo zastopniki hoditi, da pravi namen svojega delovanja dosežejo. Možem naše čitalnice pa moramo tu izreči svojo zahvalo in priznanje za njih neutrudljivo pomoč.

Politični ogled.

Naša ministerska kriza je za zdaj spet končana, in novo ministerstvo je sestavljeno, če ravno ne popolnoma. 12. t. m. je namreč prinesel uradni list „Wien. Zeit.“ osem lastnoročnih cesarskih pisem, v katerih je Njih Veličanstvo cesar odločil to-le: Z jednim pismom so odpuščeni vsi dozdajni ministri, Giskra, Herbst in Brestel so imenovani za častne skrivne svetovalce; dr. Stremayer je imenovan za dvornega svetovalca pri najvišji sodnji. Grof Potocki je imenovan za predsednika ministerstva in za voditelja ministerstva kmetijstva; grof Taaffe za ministra notranjih zadev in voditelja ministerstva za deželno brambo. Dvorni svetovalec Tschabusch je imenovan za ministra pravosodja in za voditelja ministerstva bogočastja; sekcijonsšef Distler pa je imenovan za voditelja finančnega ministerstva, in sekcijonsšef Depretis za voditelja ministerstva za kupčijo.

Imamo tedaj za zdaj samo tri ministre in dva ali prav za prav pet voditeljev ministerstev. Dva izmed onih ministrov od manjšine, ki so pred kratkim izstopili iz ministerstva, sta spet postala ministri, in če se ne motimo, dva najzmernejša in najpravičnejša. Ali se bode to ministerstvo popolnoma sestavilo, in ali bo spravilo spravo med narodi in tako spet mir v Avstrijo? so vprašanja, na ktera se še zdaj celo odgovoriti ne more.

Državni zbor, ki je še v svojem zadnjem zdihleju napravil neke postavice, je glasoval še za addresso do cesarja in volil v delegacije. Za Galicijo, Istrijo, Gorico in Trst niso voljeni delegati, ker so vsi poslanci odšli, za Kranjsko je vendar voljen Klun in za njegovega namestnika Margheri, več Kranjcev pa tak ni bilo v zboru.

Zbor je sklenol dr. Kaiserfeld-Blagotinšek s strašno hrupečim govorom proti sedajni opoziciji, kteremu je vendar ostanek državnih poslancev strašno klical „Bravo“. Časniki vsi so nevoljno obsodili Kaiserfeldovo napadanje opozicije. K slednjemu je nagovarjal poslance, da si naj ostanejo vsi sami sebi zvesti. Tega bi ne bilo treba praviti, ker dozdej je še decemberska stranka bila zmirom sama sebi zvesta in tudi svojim napakam, kar je pokazala do zadnjega trenutka.